

RAPPORT INZAKE DE HERINRICHTING VAN HET LUMIÉREPARK TE ALMERE

PROF. IR TJEERD DIJKSTRA
Grote Kerkstraat 62
1135 BE EDAM

RAPPORT INZAKE DE HERINRICHTING VAN HET LUMIÈREPARK TE ALMERE

datum : 14 januari 2001-01-14

kernmerk : 2006 / rapport 01

Op verzoek van de Klankbordgroep Lumièrepark Almere heb ik mij een oordeel gevormd over de stedenbouwkundige en landschappelijke aspecten van de Ruimtelijke Visie "LUMIÈREPARK CULTUURPARK" zoals die is neergelegd in de publicatie onder diezelfde naam van Veenenbos en Bosch landschapsarchitecten, gedateerd november 2000. Ik heb daarbij kunnen steunen op de toelichting op de plannen zoals mij die is gegeven door de heren Hietland en Nijland van de gemeente Almere, en door de landschapsarchitect de heer Bosch. Voorts heb ik in mijn oordeel betrokken de punten van kritiek zoals die zijn geformuleerd in de verslagen van de verschillende besprekingen van de Klankbordgroep met vertegenwoordigers van de gemeente Almere, met name in het verslag van de bespreking op 9 oktober 2000. Met betrekking tot de in de plannen voorkomende horecavoorziening kon ik beschikken over het 1e concept-programma van eisen d.d. 3 februari 2000 en over het rapport "Concept stedenbouwkundige randvoorwaarden uitspanning / horecavoorziening" d.d. 17 maart 2000. Tevens kon ik beschikken over de plannen voor het CASLa - paviljoen, waarop ik een mondelinge toelichting heb gekregen van mevrouw Barbara Nieuwkoop van het CASLa.

Mijn bevindingen zijn de volgende:

1. In de inleiding van het gemeentelijke rapport "Lumièrepark Cultuurpark, Ruimtelijke Visie" worden de doelstellingen van de herinrichting als volgt samengevat:
"De gemeente Almere bouwt een nieuw stadshart aan het Weerwater. Op een steenworp afstand van het centrum ligt het Lumièrepark. De gemeente is van plan om dit park cultureel te ontwikkelen. Aan het park wordt op inventieve wijze een serie kleinschalige culturele voorzieningen toegevoegd die al wandelend kunnen worden bereikt en bekeken. Tegenover het bruisende stadscentrum krijgt het Lumièrepark een contemplatieve sfeer. Door de inrichting, de bijzondere architectuur en door de beelden die aan de plek worden toegevoegd wordt het park in feite zelf een kunstwerk. Daarmee zal het de culturele identiteit van het stadscentrum versterken." Uit deze doelstelling blijkt dat het Lumièrepark, dat thans nog voornamelijk dienst doet als recreatieve voorziening ten behoeve van de omliggende woonwijken, bij de herinrichting tevens en wellicht in de eertse plaats een **bovenwijkse functie** zal krijgen.
2. Uit de verslagen van de vergaderingen met de Klankbordgroep Filmwijk blijkt dat de doelstellingen van de gemeentelijke herinrichtingsvisie weliswaar op hoofdlijnen onderschreven worden, maar dat er tevens op een aantal belangrijke punten sprake is van ernstige bezwaren. Dit betreft:
  - De plaats en in relatie daarmee de omvang van het CASLa paviljoen.
  - De plaats van de horecagelegenheid
  - De voorgestelde parkeergelegenheid voor 50 auto's en een touringcar ten behoeve van beide voorzieningen.

De bezwaren hebben met name betrekking op de situering van deze voorzieningen in het zuidelijke - meest rustige - deel van het park, in de naaste omgeving van het natuurbos, hetgeen naar gevreesd wordt ten koste zal gaan van de bestaande

recreatieve functie. Daarnaast is men bezorgd dat de verkeersaantrekkende werking van deze voorzieningen, mede als gevolg van de ontsluiting via de Mannus Frankenstraat, ten koste zal gaan van het woonklimaat en de verkeers- en sociale veiligheid in de Filmwijk.

3. Met betrekking tot de mogelijkheid om alternatieven te ontwikkelen waarmee aan de bezwaren van de Klankbordgroep kan worden tegemoetgekomen is relevant wat in de gemeentelijke Ruimtelijke Visie is opgenomen onder het hoofd Zoekruimte en ontsluiting: "De zoekruimte voor de paviljoens is beperkt tot de ruimte tussen de hoogspanningsmast en het strand. Door vroegere afspraken van de gemeente met bewoners in de aan het park grenzende appartementen is realisatie in de noordelijke helft van het park uitgesloten. Ook onder of nabij de hoogspanningsleiding kan niet gebouwd worden. Een situatie in de directe nabijheid van de lijn tast bovendien de autonomie aan van het over de hele lengte door Almere lege traject."

Mij is voorts duidelijk geworden dat bestaande afspraken met het Flevoziekenhuis voorsnog beletten om het terrein direct ten oosten daarvan, bij de noordelijke ingang van het park, een parkeerbestemming te geven. In de Ruimtelijke Visie wordt dienaangaande opgemerkt dat op langere termijn bezoekers hun auto kunnen parkeren in de parkeergarage onder het nieuwe stadshart.

4. Een en ander overwegende kom ik tot de conclusie dat de volgende uitgangspunten zouden moeten worden gehanteerd bij het zoeken naar een oplossing die optimaal is vanuit stedenbouwkundig en landschappelijk oogpunt en die daarnaast recht doet aan de legitieme belangen van omwonenden:
- Centrale doelstelling is het Lumièrepark naast de functie van buurtpark een zeker zo belangrijke nieuwe functie te geven als **bovenwijkse recreatieve en culturele voorziening**, passend in de ontwikkeling van het naastgelegen stadscentrum. Beslissingen over de ontsluiting van het park met zijn voorzieningen dienen daarom **in dat kader** te worden genomen.
  - Situering van de hoofdontsluiting van het park bij de bestaande noordelijke toegang, grenzend aan het nieuwe stadscentrum ligt gezien de nieuwe functie van het park als bovenwijkse voorziening voor de hand. Daarmee krijgt immers de ontwikkeling van het stadscentrum een extra cultureel - recreatieve dimensie en krijgt het heringerichte Lumièrepark bovendien een hoofdontsluiting die past bij zijn nieuwe ambiance. Ontsluiting via de Filmwijk voldoet niet aan die eisen, heeft negatieve gevolgen voor het woonklimaat in de wijk, en leidt tot de aanleg van een algemene parkeervoorziening in het meest kwetsbare en meest buurtgerichte deel van het park.
  - Op zich zou het voor de hand liggen het noordelijke - meest open en openbare - deel van het park te kiezen als locatie voor de nieuw op te nemen voorzieningen zoals het CASLa en de uitspanning. Niet alleen leent dit deel van het park zich daar meer voor dan het rustige zuidelijke deel met het natuurbos, maar bovendien liggen de paviljoens dan meer in het blikveld vanaf het stadscentrum en zijn zij van daaruit gemakkelijker bereikbaar.
  - Als het vanwege eerder aangegane verplichtingen jegens omwonenden niet mogelijk is de te bouwen voorzieningen in het noordelijk deel van het park te situeren, dan dient toch een plek te worden gekozen die zoveel mogelijk voldoet aan de eis van bereikbaarheid en zichtbaarheid vanuit het stadscentrum en daarnaast aan de wens om het karakter van het zuidelijke deel van het park zo min mogelijk aan te tasten.
  - Met name bij de situering van het CASLa-paviljoen, met zijn buitenwanden waarop geprojecteerd wordt, dient gestreefd te worden naar een goede zichtbaarheid vanuit het

stadscentrum. Daarnaast dient gelet te worden op de schaal van dit gebouw in relatie met zijn directe omgeving. Omvang en hoogte zijn immers zodanig dat het gebouw bij onzorgvuldige plaatsing een te dominante factor zal gaan worden in zijn omgeving. Bovendien vraagt de schaal en de opgetilde positie van het gebouw om een zodanige situering dat het voor de bezoeker reeds van grote afstand zichtbaar is. Bij situering in de kleinschalige context van het zuidelijke deel van het park kan aan deze eisen niet worden voldaan.

- Bij de situering van de horecagelegenheid is het van belang optimaal te profiteren van de ligging van het park aan het Weerwater. Situering aan de waterkant met een fraai uitzicht en een ruim terras op het zuiden lijkt daarom nastrevenswaard.
  - Situering van het CASLa en de horecagelegenheid in elkaars directe nabijheid zou overwogen moeten worden omdat daarmee samenwerking op het gebied van beheer en exploitatie mogelijk wordt.
5. Als situering van het CASLa en de horecagelegenheid in het noordelijke deel van het park niet tot de mogelijkheden behoort en aan situering in het zuidelijk deel de bezwaren kleven zoals hiervoor genoemd, is het gewenst dat de zoekruimte wordt uitgebreid met het gebied van de pier onder de hoogspanningsleiding met inbegrip van een strook water terweerszijden daarvan. Een eerste verkenning van de mogelijkheden van dit gebied heeft mij tot de overtuiging gebracht dat het de moeite loont hiernaar verder onderzoek te doen. Daarbij mag niet worden getornd aan de uitgangspunten zoals die hiervoor sub 4 zijn genoemd, integendeel: bij een keuze voor deze optie dient het specifieke karakter van het betreffende gebied als uitgangspunt en inspiratie te dienen voor een ruimtelijk ontwerp dat ten volle voldoet aan de genoemde eisen en dat de uitstraling heeft die past bij de doelstellingen van de visie op de ruimtelijke herinrichting van het Lumièrepark. Daarbij behoeft het vasthouden aan een visueel open zone onder de hoogspanningsleiding geen problemen op te leveren. Een suggestie voor een mogelijke situering van de paviljoens in het bedoelde gebied gaat als bijlage bij dit rapport, en is bedoeld als bijdrage in de beeldvorming van wat wellicht een oplossing zou kunnen zijn waarmee aan alle uitgangspunten, gegeven de beperkingen van de opgave, optimaal kan worden voldaan.
6. Bij een dergelijke oplossing voor de situering van de paviljoens dient te worden uitgegaan van een hoofdontsluiting van het park voor "externe" bezoekers met bijbehorende parkeergelegenheid aan de noord-westzijde van het park. Voor het parkeren zal daarbij een keuze gemaakt moeten worden uit drie opties:
- ofwel een tijdelijke parkeergelegenheid op het terrein naast het Flevoziekenhuis, op te heffen wanneer de gebouwde parkeervoorzieningen in het centrumgebied gerealiseerd zijn.
  - ofwel een dergelijke parkeervoorziening, later te integreren in toekomstige bouwplannen van het ziekenhuis
  - ofwel een permanente parkeervoorziening in de beplante zone langs de noordelijke rand van het park, bij voorkeur parallel aan, en in het zicht van het fietspad.

De laatste optie lijkt mij, mits zorgvuldig uitgewerkt, vooralsnog de meest aantrekkelijke. Immers niet alleen is daarbij de loopafstand naar de paviljoens daarbij het kortst, maar bovendien biedt een zorgvuldig aangelegde parkeerzone in een parkachtige groene omgeving een andere en betere ambiance aan de bezoekers van het park dan een open parkeerterrein naast een ziekenhuis of een parkeergarage voor algemeen gebruik.

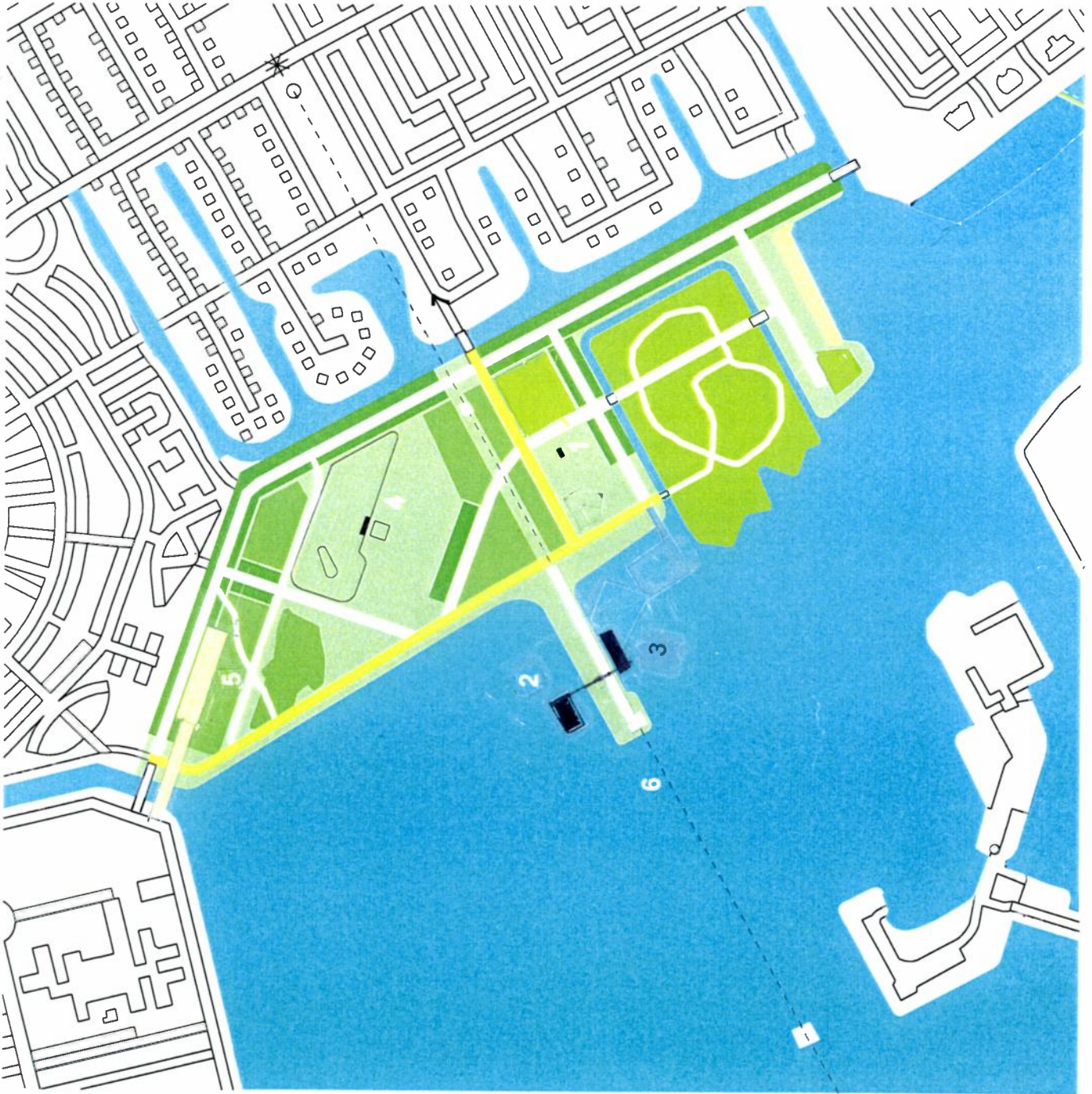

7. Wordt gekozen voor de situering van de hoofdentree aan de noord-westzijde van het park en de paviljoens in de zône van de pier, dan ligt het voor de hand de beeldenroute('s) te situeren in het gebied daar tussenin. Daarbij ware onderscheid te maken tussen verschillende sferen, afgestemd op de aard van de te exposeren objecten. Enerzijds kan daarbij gedacht worden aan enkele, wellicht in opdracht te maken objecten die inspelen op de grote ruimtelijke structuur van het park en het Weerwater, anderzijds aan kleinere objecten die vragen om een meer besloten en duidelijk vormgegeven buitenruimte. In ieder geval is het van groot belang dat een plan wordt gemaakt voor de beeldende kunst, in nauwe samenwerking tussen de gemeente als opdrachtgever en beheerder, een deskundige adviseur op het gebied van de beeldende kunst en de landschapsarchitecten.

8. Tenslotte valt het aan te bevelen de herinrichting van het park te doen begeleiden door een supervisor die het gemeentebestuur terzake adviseert, en die de verdere planvorming en uitvoering bewaakt binnen het kader van de geformuleerde doelstellingen.

bijlage: schets van een mogelijke alternatieve situering van de nieuwe voorzieningen in het park overeenkomstig bovenstaande suggesties.

1. Kunstpaviljoen
2. Drijvend paviljoen CASLa
3. Horecapaviljoen
4. Podium
5. Parkeren
6. 380kV Hoogspanningsleiding
7. Mannus Frankenstraat

alternatief situering en ontsluiting paviljoens in Lumièrepark Almere
prof. ir Jeeerd Dijkstra - 14 januari 2001

